

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 -
Hetyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 -
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep után napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 282. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 december 4.

Isten áld meg a magyart!

Magyar himnusz Péter király palotájában.

Magyar város lett újra Nándorfehérvár nemcsak a mult, hanem a vér jogán is. Magyar volt Nándorfehérvár 1521-ig, közvetlenül a mohácsi vész előtti időkig, most ismét magyarrá lett a magyar katonák rohanása s a diadalmas ostrom után a Dél-Magyarország és Bosznia meghódításáról álmódzó Péter király palotájában felcsendült a magyarok nemzeti imája:

— Isten áldd meg a magyart!

Vannak még Nándorfehérváron bástyák, amelyek alapzatai látták Hunyadi János, Corvin Mátyás dicsőségét. Ezeknek a köveknek is meg kellett dobbanniuk, mikor annyi évszázad multán ismét magyar kézre jutott szent koronánk egykori dicsőséges ékessége.

De megdobbant egész Magyarország szive is. Az ország tegnap ünnepet ült. Nagyvárad városa is zászlódiszbe öltözött, kivilágították a házakat, az utcákat ujjongó sokaság járta be. Nándorfehérvár bevétele diadalünnepé lett egész Magyarország, mely ebben a mostani háboruban nemzeti létét védi. Nemzeti küzdelmünkben ez a fényes haditény, melynek katonai, politikai és diplomáciai jelentősége egyaránt óriási, valóságos nemzeti ünnep. Adja a magyarok Istene, hogy e hadjárat során még sok ilyen ünnepet jegyezhesünk fel a magyar történelem lapjaira.

*

Tudósításaink a következőket jelentik:

Belgrád bevétele.

Az a szakadatlanul tartó tüzérségi harc, amely az előző napokban a monitorok fedélzetéről végig zudult a Kalimegdán erődei és a Belgrádon túl levő szerb tüzérségi állások ellen, siettetve győzelmünket.

Belgrádot közvetlenül Obrenovác elfoglalása után Zimony felől ütegeink vették tűz alá az ellenséges csapatokat; a part mentén a gyalogság verte ki a szávamenti hadállásokból a szerb csapatokat és így lassanként urai lettünk a zimony-belgrádi vasúti hidtól jobbra fekvő Cigányszigetnek és a Duna-Száva torkolatánál elnyúló Burmának.

Három monitor: ontotta lövegeit az ellenséges állásokra.

Ekkor a Kalimegdán [már annyira megszenvedte a három nap óta tartó ágyuzást, hogy a szerb ütegek nem tudták a mi állá-

sainkat a Várhegyről elérni s ezért a szerbek kénytelenek voltak a Belgrádon túl elfekvő magaslatokra vinni ágyúikat és onnan igyekeztek felelni szakadatlan ágyuzásunkra. A szerbeknek különösen két magaslaton a Banjevó-hegyen és a Pancsova felé eső Nebojszán volt erős tüzérségük, azonkívül megerősített tüzérségi állásaik voltak a várostól öt kilométerre levő történelmi nevezettségű Topesiderben.

A monitorok három oldalról, Obrenovác felől a Száván, a Duna-parton épült Hunyadi-torony mellől és Pancsováról, lövöldöztek az ellenséges állásokat.

A mult héten Zimonynál tüzérségünk hatalmas erődítést kapott. Nemesak derék honvédesapatainkat erősítették meg, hanem nehéz tüzérség is érkezett Zimony alá és

pénteken ujult erővel megkezdődött a nagy tüzérségi harc.

Amikor azonban nehéz tüzérségünk is Belgrád alá érkezett már, összes tüzérségi állásainkat előre toltuk és megkezdődött a Belgrádon túl fekvő magaslatok irgalmatlan lövöldözése. Ennek a borzalmas ágyuharcnak az eredménye volt, hogy lövegeink sorjában pusztítottak a szerb ütegek között, ezek egymás után lettek harc képtelenné és a harcok utolsó napjaiban csak éppen hogy nagyritkán válaszoltak egy-egy lezuhant gránátra.

Szombaton eldőlt a harc. Belgrádból mindenki elmenekült és magával vitte holmiját. Pilótáink napjában többször is végeztek repüléseket az ellenséges hadállások fölött és jelentéseik egyre biztatóbbak voltak.

A zimonyi pályaudvar közvetlen közelében, biztos fedezék közé előretolt nehéz ütegeink az utolsó három napon szüntelenül söpörték végig a Száva szerbiai partját. Bezanjától végig a Száva partján, a nyolc kilométer hosszú Cigány-sziget mentén húzódtak el a szerb fedezékek, amelyek Belgrád előtt utolsó mentővárai voltak a szerbeknek. Kitűnő tüzérségi evolúcióink azonban tarthatatlanná tették a szerbek helyzetét és a sziget feltétlen birtokosaivá lett hadseregünk. A harc a sziget biztosításával eldőlt. Belgrád felé a front kiszélesedett és mialatt délnyugatról és nyugatról a szerb területen előnyomuló gyalogságunk szuronyrohamokkal kiverte a szerbeket megerősített lövészárkaikból, hétfőre virradó éjjel a Szávát okkupáló monitoraink fedezete mellett Bezanje és Szuresin községekből kitört gyalogságunk és pontonokon átkelt a Cigány-szigetre. Innen folytonos tüzérségi harctól támogatva, szerb partra lépett és hozzácsatlakozott K. altábornagy Obrenovác felől előtörő seregéhez. A Cigány-sziget elfoglalásával, minthogy kelet felől a Kalimegdán összes erődjével együtt harc képtelen lett, a nyugati oldalról is biztosítottuk magunknak a Belgrád ellen való döntő felvonulás útját és így a Száván át is sikerült csapatainkat, közvetlen Belgrád alatt Szerbiába átvinni.

Párhuzamosan a Zimony felől megindult tüzérségi- és monitorharccal, Belgrád ellen megkezdte az előnyomulást K. altábornagy a hadtestével. Ez a derék, kiváló stratégia, aki tüneményes sikereket ért el a Macsvában és az egész szávamenti harctéren,

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák.

Divatos ruhaszövetek, mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek.
Hadi felszerelések; Dr. Jáger alsóruházat, keztyűk, hósapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok. Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók** és **pokrócok legnagyobb választék.** Olcsó, szabott árak! **Czillér Imre** Nagyaruházában.

Obrenovac elfoglalása után az országuton nyomult előre Belgrád ellen. Csapatunk da colva a hóval, fagygyal és a rettentő sárral, egymásután foglaltuk el Raeska, Pecsani, Seljenik, Rakovica, Pinosava, Resnik és Guszal községeket és szombaton elértek Avalához, ahhoz a helyhez, amely a Tepesideren át az utolsó község Belgrád előtt.

Nyolc kilométernyire voltak ekkor csapataink Belgrádtól és támogatva a Száván át magyar partról dolgozó tüzérségtől, a hihetetlenül megerősített szerb lövészárkokból egymásután verték ki szuronyrohamokkal a szerb csapatokat.

Vasárnap reggel a mi csapataink már közvetlenül a Topesider alatt állottak. Most már folytonos szuronyrohamok érték egymást az elkeseredetten védekező szerb csapatokat csak így lehetett kiverni állásaikból és mialatt a szerbek a Topesider felé ideig-óráig igyekeztek feltartóztatni a nyugat felől előretörő seregeinket, Belgrádban a végső pánik vett erőt a szerb katonaságon és a polgárságon. A Kragujevac felé vezető országút menekülők ezreitől tarkállott, fejeveszett volt minden az ellenséges fővárosban; már nem csak az ágyuk hangja bömbölt végig a város fölött, hanem nyugatról hallani lehetett a gép puskák szakadatlan kattogását és a fegyverharcot. Így érkezünk nyugatról a Topesiderhez. A valamikor látogatott belgrádi kirándulók hely most egy végláthatatlan futóárok, ahol a szerb csapatok az utolsó ellenállást próbálták kifejteni.

Hétfőn és kedden érte el a harc leg-tetejét. Ugyazólván minden talpalatnyi helyet rohammal kellett elfoglalnunk és csak szuronyrohammal lehetett kedden este csapatainknak Topesideren keresztül előretörniök magukat. Derék vitézeink előzönlötték a Belgrád alatt levő szántóföldeket és bár a szerbek utolsó ellenállásuk örjítő perceiben kiméletlen harcot intéztek a Banjevo hegyről csapataink ellen, a mi katonáin megrohan-ták a belgrádi hegyet és elértek a külső városba.

Ott megpihentek kedden éjszaka és szerdán reggel szürkületkor előzönlötték a belgrádi utcákat.

Reggel nyolc óra öt perckor a Kalimegdán baloldali kaszárnyája mellett levő bäs-

tyáról a szerb standár lehullott. És minden ágyuzásnál erősebb éljenzés közepette felrepült a diadalmas osztrák-magyar csapatok hadi lobogója, Belgrád utcáira pedig rákerültek a magyar színek. Szerdán egész nap tartott csapataink folvonulása Belgrádban.

Csapataink Belgrádban.

Budapest, dec. 3. Déli hadszintérről. Csapatunk Kolubarán át való győzelmes előnyomulással az ellenséget arra kényszerítették, hogy Belgrádot, melynek védelmi művei észak ellen irányultak, harc nélkül adja fel, nehogy az ottani helyőrséget a veszélynek tegye ki. Csapatunk a Száván át és déli szárnyból haladtak be Belgrádba és elfoglalták a várostól délre elterülő magaslatokat.

A középületeket, köztük Németország és Ausztria-Magyarország követségi palotáit is nyomban katonailag biztosították. Az arcvonal többi részén az ellenség visszavonulóban lévén és saját oszlopaink feneketlen uton csak lassan juthatván előre, csupán kisebb harcok fejlődtek ki ellenséges utóvédekkel, kik közül mintegy 200 embert foglyul ejtettünk.

Az első magyar zászló Belgrád alatt.

Belgrád, december 3. Győzedelmesen előtörő seregeinknek a belgrádi helyőrség csak perceig tudott ellentállani. Honvédeink szinte elsöpörték maguk előtt a gyöngeszerb csapatokat. A várba vonuló katonák közül egy Hajdu Béla nevű honvédtizedes volt az első, aki a belgrádi vár fokára kitűzte a magyar zászlót.

Az északi és nyugati harctér eseményei.

A török főhadiszállás jelentése.

Konstantinápoly, december 3. A főhadiszállásról jelentik: A Csorochzonában előnyomuló csapataink újabb eredményt értek el; megszállottuk a Csoroch folyótól 20 kilométernyire keletre fekvő Ardanutsch városát. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Indiai csapatok Egyiptomban.

Frankfurt, december 3. Milanóból táviratozza a Frankfurter Zeitung tudósítója: Egyiptom nyugodt ugyan, de azokat az indiai csapatokat, amelyek már hajóra szállottak és nyílt tengeren voltak, az angol katonai hatóság visszarendelte és kiharította.

Törökök a szuezi csatornánál.

Milanó, december 3. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik a Corriere della Seranak: Kairói távirat szerint a törökök El Katic-ban, nem messzire a szuezi csatornától táboroznak.

Tunisz Franciaország ellen.

Konstantinápoly, december 3. Mióta köztudomásúvá vált, hogy a kalifa szent háborút hirdet, Tunisz városában és az egész tuniszi gyarmatban a mohamedánok körében

nagyarányu mozgalom keletkezett Franciaország ellen, Valószínű, hogy a tunisziak csatlakoznak az algirokhoz és marokkóiakhoz. (Bud. Tud.)

Csingtau Japán hadikikötője.

Berlin, dec. 3. A pétervári távirati ügynökség — mint ide Kopenhágából jelentik — tokiói táviratot közöl, a mely így szól:

— Csingtau kikötőjét a japán kormány hadikikötőnek nyilvánította ki. Kereskedelmi hajóknak tilos a csingtaui kikötőbe bemenniök.

Az oroszok visszavonulása a Kárpátokban.

Északkeleti harctér, december 3. A két nap óta vívott harcokban újabb ezerötszáz fogoly esett kezünkbe. Nagyon sok municiót zsákmányoltunk. Homonnától Papházáig az ut tele van eldobott orosz fegyverekkel. Az időjárás rendkívül hidegre fordult; havazik és a völgyekben az oroszok visszavonulása rendkívüli nehézségekkel jár. Csapatunk megfagyott orosz katonákat talál a uton.

E percben tizenöt-husz kilométernyire állanak még a határtól a

Zemplénbe betört orosz csapatok. Már most meg lehet állapítani, hogy a második betört orosz sereg kísérlete katasztrófával végződött, amelynek nagysága minden nappal növekszik.

A megyéspüspök a helybeli sebesültek karácsonyáért.

Kiméletlenül folyik a harc. A vivődé hadseregek gigászi erőfeszítése rettenetes vérontása fölött lassan-lassan megjelen az első hótakaró, a szelidség, béke, tiszta szeretet egyszerű szimboluma. Ki tudja, a szimbolum valóra válik-e? Vajjon elhallgat-e a dörgő ágyuk szava, a gyülölködők szitokja, a haladók hörgése, a sebesültek fájdalma. Vajjon meggyullad-e a végtelen hómezők felett, a ködös hegyesucok felett a béke új utra vezető szelid világossága? Vajjon a csatakiáltás helyett megszületik-e a béke halk zsongó szavu imádsága, ünneplése? Vajjon a tél kemény hidege nem fogja-e előlni, elfagyasztani a lelkeknek az egymásra gondolás és együttérzés kohójában fölvet melegségét?

Vajjon?

Kimondhatatlanul titkos lehetőségek előtt állunk. esostris köszfinxe mered reánk megoldhatatlan titkosságával. Várnunk kell megnyillását, elkövetkezését. És készülünk reá.

A Vörös-Kereszt Egylet *Jobbkéz* szakosztálya már hetek óta agitál, tesz, alkot, fárad az előkészítésben. Hogy az angyali énekekben fogamzott ünnep tisztán csendülő zenéje tiszta rezonanciát váltson ki az emberek, a katonák, a sebesültek és ami lelkünkben. Több ízben ismértettük már a helybeli sebesültek karácsonyának előkészítését, a gondolat poetikus, szívhez szóló mivoltát, megvalósításának kereteit. S ismételten fordulunk a közönséghez, hogy tegye ezt az ünnepet részvevésével magához s a gondolathoz méltóvá.

Ujabbán gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök a Vörös-Kereszt Egylet alelnöke fogadta nagy rokonszenvvel s lelkesedéssel a Vörös-Kereszt *Jobbkézének* ezt a tervét. Konyháját rendelkezésére bocsátotta, hogy ott a sebesültek számára ünnepi kalácsot süssenek a *Jobbkéz* hölgyei; Ajándékozott nyolc hektolitert a saját használati borából, mely mind két deci literes üvegekben van lefejtve s együtt fogják majd a sebesülteknek a karácsonyi ajándékkal kiosztani. Igazán kedves és kellemes érzéseket keltő gondolat.

Szerkesztőségünkbe Lukács Antal posta-és távirda segédtiszt és valaki névtelenül 3, illetve 2 koronát küldött a sebesültek karácsonya céljaira, amit a *Jobbkéz*hez juttatunk. Imrik Cornélia 12 koronát adott szintén e célra.

Nagyon kérjük a társadalmat, hogy ezt a kedves, lelkes karácsonyi gondolatot, tervet karolja föl s tegye lehetővé fényes, gyönyörű megvalósítását adományai által.

Minden adomány a Törvényszék földszint 25. ajtó, a Vörös Kereszt fehérmű osztályába kérünk küldeni és pedig december 20-ig, hogy tudjuk magunkat tájékoztatni, mit kell még majd beszerezni. Kis kés, naptár, erszény, fésű, tükör, szappan, bajszkefe, pipa, dohány, szivar, cigaretta, csokoládé, cukor,

narancs, dió, aszalvány, száraz sütemény s bármi elgondolható ily ajándékok, valamint évszámmal 1914 el ellátott zsebkendők és bármi pénzdomány segítenek a cél érdekében.

Nincs újabb kolera-betegülés.

A közigazgatási-bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási-bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését. A tanácskozáson csak a rendes folyó ügyeket tárgyalták.

A közegészségről szóló jelentésből örvedetesen látjuk, hogy a kolera csökkenőben van, annyira, hogy egy hét óta egyetlen újabb eset nem fordult elő s a régebben megbetegedett között is csak 9 beteg van gyógykezelés alatt.

A közigazgatási-bizottság ülésén Hlatky Endre főispán elnöke alatt jelen voltak: Németh István kir. pénzügyigazgató, Komlóssy József polgármester helyettes, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, dr Mayer László v. főorvos, dr Dóri István v. alügyész, Molnár Imre közgazd. előadó, dr Istvánffy István árvaszéki elnök, Rádl Ödön, Sulyok István, Miskolezy Barna, dr Medvigy Gábor, dr Adorján Armin, Bige József aljegyző.

A polgármester november havi jelentéséből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügyi állapot novemberben elég kedvező volt, a születések száma 8-al multa felül a halálozások számát. A fertőző betegségek közül a kanyaró 4, romesoló toroklob 5, egy halálozással; vörheny 6, hasi hasznáz 43, hat halálozással; vérhas 2, egy halálozással; kolera 15, nyole halálozással; közte 13 katona, 2 beregi menekült. A kolera megbetegülések száma csökkenőben van, az utóbbi héten újabb betegülés nem történt és jelenleg még 9 egyén van gyógykezelés alatt. — A járványkórházban ápolnak 508 beteget; — a gyermekkórházban ápolatott 74 fekvő és 251 bejáró beteg.

Született 71 fi, 65 nő, összesen 143 gyermek; — elhalt 83 fiu és 53 nő, összesen 135 egyén.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt; lopás 168, sikkasztás 27, csalás 22, súlyos testi sértés 7, könyü testisértés 11, zsarolás 3 fordult elő. Letartóztatva volt tizenegy egyén.

Kinestári adóban befolyt 230023 K 30 f., községi adóban 116231 K 76 fillér.

Novemberben kiadatott 22 iparigazolvány, megszűnt 27 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Ezenkívül még városi átírási, utadó törési ügyekben, gyógydíj ügyekben beadott felebbezéseket intéztek el és egész csapat dologi végrehajtást rendeltek el.

Járművek és állatok összeírása.

A városi katonaugyosztály hirdetménye.

A hadi szolgáltatásokról szóló 1912. évi LXIII. t. cz. alapján igénybe vett járművekért és állatokért járó térítések kifizetése tekintetében felmerült és főleg a harcúterem levő csapatok helyváltoztatásának tulajdonítandó nehézségek következtében a magyar kir. honvédelmi miniszter ur folyó évi november 26-án kelt 19000—1914. eln. szám alatt kiadott körrendeletével elrendelte, hogy azon célból, hogy a térítések iránti igények s azoknak — mérve kellőleg igazoltassék, valamint a becsérték is megállapíthatassék — hadiszolgáltatásként igénybe vett járművek és állatok sürgősen összeíratassanak, illetőleg az esetleg bizottsági eljárás nélkül vagy a szabályoknak teljesen meg nem felelő módon történt szolgáltatások megállapíthatassanak.

Az összeírás foganatosíthatása céljából ezennel felhívom a Nagyvárad város területén lakó mindazon ló és kocsis- valamint gépjármű tulajdonosokat, akiktől akár lovak szekerekkel együtt, akár lovak szekér nélkül

vagy szekerek lovak nélkül, továbbá személyszállító vagy teher automobilon a hadiszolgáltatásról szóló 1912. évi LXVIII. t. 10. és 11. §-ai alapján: napi használati díjjak ellenében a katonaság által igénybe vétettek, hogy az összeírásba való felvételük végett f. évi. december hó 7 ik napjától 10 ik napjáig bezárólag a katonai ügyosztálynál (Városháza II. em. 33. sz. szoba) saját érdekében okvetlenül jelentkezzenek.

Az összeírással járó munka megkönnyítése céljából egy félív papírra előre feljegyzendő: az illető birtokos neve, lakhelye, az általa átadott jármű, vagy állat száma, neme, mikor adatott át a jármű vagy állat a katonaságnak, kapott-e már a használatért térítési díjat, mely időről, mely hatóság útján, nem-e adatott vissza a jármű vagy állat, ha igen, mikor.

A járművek és állatok átvételéről szóló és a felek kezei között levő elismervényeket is fel kell hozni, mert azok be fognak vonatni és egy kimutatás kíséretében a katonai parancsnokságnak beküldetni az esetleg hátralekös díjak kiutalása céljából.

Nagyvárad, 1914. december hó 2.

Eleméry Ferenc,
katonaugyi tanácsnok.

Végig a város kivilágított utcáin.

Várad tüntetése. A jogászok fáklyás menete. Könnyező katonák a kórházak ablakában.

Valami féktelen mámorban uszott tegnap este a város. Égett, tüzelt, ragyogott az órája, végig harsogott éneke a Bémer-tértől az állomásig, a ligetig s táncolt, tombolt az öröme, a határtalan lelkesedése oly erővel, hogy maga a mámorra vitte-vitte mind jobban és jobban bele a lelkét a fékezhetetlen tüntetésbe.

Egy kiállítás volt tegnap este a váradi utca. Egy harsogó, az átérzett s felszabaduló érzésben megfürdött lelkesülés éljen kiáltata. Éljen a király, éljen a haza, éljen a hadsereg, éljen Vilmos császár, éljen a török szultán, éljenek a Vörös-Keresztes hölgyek, éljen, éljen mindenki, akinek csak egy csöppnyi közössége van és azzal a nagy, szent gondolattal, valósággal: nemzet és harc. És kinek ne lenne közössége?

Komlóssy József tanácsos, polgármester-helyettes tegnap falragaszban hívta fel a várost, hogy Belgrád eleste fölötti örömben tegnapra lobogózzák fel házaikat és este világítsák ki ablakaikat. Felhívását a város polgárságának gyönyörű tette követte: alig volt Váradon ház trikolor nélkül s még az esti órákban is futottak szerteszét az új zászlókkal s este a legfőbb utakon s a legelrejtettebb mellékutcaikon minden ablakban ott égett, lobogott a lelkesedés, hit gyertya lángja. A város középületei szintén mind fényárban usztak. Az Apolló-palota, néhány Rákóczi-uti kirakat, egy-egy Reservespítal igazán megkapó vott.

Ebben a fényárban, villanyföhérségében, kirakatok tüzeiben izgatottan hullámzott az utcák ezer népe s vártak valami szenzációra. — Várták az ifjuság be nem jelentett, de elmaradhatatlan lélekmegegyívánulását. Az egyes helyeken kisebb csapatok alakultak, énekelve, éljenezve járták be a várost, de ez csak elő-

hangja volt az imponáló, lenyűgöző és felémelő erővel kitörő általános tüntetésnek.

Este hét órakor indult el a Katholikus Kör épülete előtt egy hatalmas áradat. A jogászok délelőtt szervezett csapata vezette. Közel száz lobogó lángu fáklya világa mellett, lengő trikolor alatt s a Hymnust s a Kossuth nótát énekelve futott szét a hir: fáklyás menetet rendez az ifjuság. Egy perc alatt ezrekre nőtt a tömeg, mely lassan hullámzott előbb a jogakadémiai katonai kórház elé. A jogászok kitünő hangu intonálása mellett mint egy óriás kebelből felszakadó hálaadást, könyörgést, hitet énekelte el a tömeg nemzeti imánkat. Éltették Ófelségét, a hadsereget s a sebesült katonákat, akik az ablakokból lelkes kiáltásokkal, csillogó szemekkel, meghatott lélekkel, kalapot, kendőt s mankójukat lengetve viszonozták az ünnepelést.

Az Uri-utcán a Nagyvárad szerkesztősége előtt Sas Ede mondott rövid, lelkesítő beszédet, melyben a harcunk okát, a feladatunkat vázolta megkapó erővel, hogy beszédét számtalanszor megtörte a tüntetés, a lelkesedés éljene. Innen végig a Rákóczi-uton a csapatkórházba, majd onnan a Bémer-térre a Szigligeti-színház elé vonult a fáklyás menet. Az egész uton fáradhatatlanul zugott a tömeg ajkán a Hymnusz, a Wacht am Rhein, a Gotterhalte, a Kossuth-nóta, a lengyel hymnusz szivbemarkoló zenéje. Lehetetlen ezt a képet leírni: de fölösleges is: hiszen mindenki ott volt, mindenki látta. A vöröslő fáklyalángok, a tomboló éljenzés, a zugó dalok, az uttest szélén a csillogó, ragyogó nép, a fel-alá hullámzó tömeg, az érzés piros tűzü fellángolása, a sziv, lelkesedés, a hit, a rajongás égretörő tombolása, mind, mind csak halvány színek a kép eleven-ségéhez.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczy-uton kaphatók.

A Szigligeti-színház előtt félkörben állott fel az óriási tömeg. Tömve volt vele a tér. S a hid felől, a szomszéd utcákról még folyton özönlött. A lépcsőn felállottak a fáklyás jogászok s a zászló alatt *Szentlélek Mészáros* Kálmán, joghallgató, a jogász *Segítő Egyesület* elnöke mondott messzire esengő tiszta hangon nagy igazságokkal és gondolatokkal teli beszédet. Percekig tartó helyeslés, éljenzés szakította félbe minden mondatánál. Majd utána *Csoór Lajos* joghallgató, lapunk munkatársa szavalta el költeményét *Nándorfehérvár* elestéről. A verset lapunkban adjuk. A színház előtti ünneplés a himnusz fenséges akkordjával ért véget.

A fáklyásmenet még *Henriquez* altábornagy lakása elé, majd a reáliskolai katonakórházhoz vonult. *Zilahy* Antal és *Szűcs* József rendőrtisztviselők tanácsára fáklyákat eloltották, de lelkesedésüknek tüzét nem lehetett oly könnyen elhamvasztani, még a késő éjjeli órákban is lobogott, zugott, harogott ez szerte a városban.

A *Nándorfehérvár* megvételét ünneplő városban.

A liszt előállítása és forgalomba hozása

A kereskedelemügyi minisztérium által a liszt előállítása és forgalomba hozására vonatkozólag kibocsátott rendelet alapján a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara az eladásra őrölt malmokhoz a következő értesítést küldte:

Közöljük az érdekeltekkel: A kereskedelemügyi m. kir. minisztériumnak 1914. évi 84204. sz. rendeletét a m. kir. minisztérium által a közforgalomra szánt buza és rozsliszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról 8317—1914. M. E. sz. alatt kiadott rendelet végrehajtása tárgyában a t. címnek azzal, hogy az alábbi rendelet intézkedéseit azonnal fogyanatosítani saját érdekében el ne mulassza.

A m. kir. minisztériumnak a közfogyasztásra szánt buza- és rozsliszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról szóló s 1914. évi november 5 én 8317 M. E. szám alatt kiadott rendeletének (Budapesti Közlöny 1914. évi november 10 én megjelent 262. száma) 5. § a alapján a földmívelésügyi m. kir. miniszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

Minden olyan malom, amely nem kizárólag vándorléssel foglalkozik 1914. évi november hó 26 tól kezdődőleg olyan feljegyzéseket köteles vezetni, amelyekből kitűnjék a feldolgozásra beszerzett magvaknak és őrleményeknek, valamint amennyiben többféle lisztminőséget állít elő az eladott, illetve elszállított finom tézstalisztnak, főzlisztnak, kenyérlisztnak, takarmánylisztnak és korpának, a hulladékoknak mennyisége, amennyiben pedig csak egy minőségű lisztet állít elő, az eladott, illetve elszállított egy minőségű lisztnak, a korpának és végül a hulladéknak mennyisége.

A raktáraikban levő azon magvakról és őrleményekről, amelyek feldolgozásra várnak, továbbá azon őrlemény készleteiről, amelyek folyó évi november hó 25 ig el nem szállítottak készletkimutatást kell készíteniük, a melyben a feldolgozásra szánt magvakat és őrleményeket, mennyiség, az eladásra szánt őrleményeket pedig még minőség szerint is meg kell jelölniük.

A készletfelvétel alkalmával a raktárban elraktározott és feldolgozásra beszerzett magvaknak és őrleményeknek mennyisége lesz az 1. minta szerint szerkesztendő raktárkönyv első tétele.

A készletfelvétel után beszerzendő mag-

vak mennyiségét — nemek szerint elkülönítve — továbbá az őrlemények mennyiségét is, amint azok a raktárba beraktározottak, a raktárkönyvbe folytatólagosan, a beraktározás napjának feltüntetése mellett be kell jegyezni.

A raktárkönyvhöz csatolandók azok a fedezeti okmányok, (fuvarlevelek, hajójegyek, számlák) amelyek az illető készleteket igazolják.

Oly tételeknek nem szabad a raktárkönyvben előfordulnia, mely nincs fedezve olyan okmányokkal, amelyből az árunak honnan történt beszerzése minden kétséget kizáró módon ki nem derül.

Az illető fedezeti okmányra rávezetendő, hogy a raktárkönyv mely tételszámának a fedezésére szolgál.

Ha a raktárból magvak vagy őrlemények nem a malomban lesznek feldolgozva, hanem ezek más eőlből kiadatnak azt a raktárkönyvben megfelelő módon, vagyis okmányokkal igazolni kell.

Mihelyt a raktárból a malomnak megörlés végett gabona kiadatik, azt a kiadás napjának, valamint a gabonának és mennyiségének megjelölése mellett a 2. mintakönyvbe kell bevezetni.

Az őrlés folytán a gabonából kiaknázott őrleményeknek és hulladéknak suly és százalék szerinti mennyiségét az őrlési könyv kiaknázási rovatába kell feltüntetni.

Olyan malmoknak, amelyek a gabonaműveket keverten egyszerre őrlik s ez által a keverést is már az őrlés folyamán eszközlik, tartoznak 2. a minta szerinti őrlési könyvet is vezetni.

A kész őrleményeket keverő malmoknak a 3. minta szerint szerkesztendő keverési könyvet is kell vezetniük.

A keverés végett a malomnak átadott őrlemények mennyiségét külön-külön és összesítve a keverési könyvben ki kell tüntetni.

A keverés megejtése után a keverési könyvben ki kell tüntetni azt, hogy milyen kevert liszt állított elő, mennyi annak a sulya és a keverési arány százaléka.

Minden őrleményt, amely eladásra, illetve elszállításra készen áll, a 4. minta szerint szerkesztendő őrlemény raktárkönyvben bevételezni kell, még pedig oly képen, hogy az egyes őrleményekből rendelkezésre álló készlet mindenkor megállapítható legyen.

Ha a raktárból őrlemény elszállítatik azt az őrleményraktárkönyvben fel kell tüntetni és fedezeti okmánnyal is igazolni kell azt, hogy az elszállítás hová és kinek a címére eszközöltetett.

Ezen rendelet betartásának miként leendő ellenőrzése iránt esetről-esetre fogok határozni.

A rendeletben említett és vezetendő könyvek mintái az alulírott kamaránál a hivatalos órák alatt lemásolhatók.

Nagyvárad, 1914. dec. hó 2-án.

A nagyváradai Kereskedelmi és iparkamara:

Dr Moskovits József, elnök. *Dr Sarkadi Lajos*, titkár.

A buza ára biharvármegyében.

Az ármegállapító bizottság ülése.

A hivatalos lapban pár nappal ezelőtt megjelent intézkedés alapján tegnap a vármegyeházán értekezletet tartottak a liszt, illetve a buza, rozs, árpa és tengeri áraknak megállapítása tárgyában. Az értekezleten *Miskolczy* Ferenc főispán elnöklete alatt jelen voltak: *Fráter* Barnabás, *Kelemen* József, *Frankó* Endre, *Tempeleán* Dezső, *Markovits* Antal, *Berkes* Béla, *Ertsey* Zsigmond, *Halász* Elemér dr, *Brthos* Adorján, *Nagy* Márton, *Kovács* Marcell, *Fráter* Emil, *Dobozy* Kálmán, *Ertsey* Géza, *Ertsey* Kálmán, *Csanády* Jenő, *Olasz* Elemér, *Baranyi* András, *Balázsházy* Iván, *Papp* Imre, *Jezermiczky* Dénes, *Miskolczy* Jenő dr, *Schwarz* Izidor.

Az ülés megnyitása után a főispán ismertette az összejövetel célját. Majd hangsúlyozta, hogy a most megállapítandó árak nem azt célozzák, hogy ez által a gazdaság érdekeit sértsék, hanem hogy megállapítsák azt az árat, melynél magasabb árért a terményt nem adhatják el.

Markovits Antal az első felszólaló, aki a nagyváradai piaci árakat vette figyelembe és annak alapján javasolja, hogy a buza árát 40, rozst 33, árpát 28 és a tengerit 18 koronában állapítsák meg.

Schwarz Izidor tévesnek tartja azt, hogy az árak megállapítása által előnyösebb helyzet alakul. Mi lesz akkor, ha a megállapított árért nem lesznek hajlandók a tulajdonosok a terményeket szállítani?

— Requirálunk! Szól közbe egy főszolgabíró.

— Véleménye szerint tény, hogy ma már nincs nagy készlet. A vidéki malmok nem fogják szállítani a lisztet.

Miskolczy Ferenc főispán hangoztatja, hogy a bizottságnak most kizárólag a vármegyei árak megállapításával kell foglalkoznia, ezért kéri, hogy a főszolgabírók járasonként terjesszék elő javaslataikat.

A főszolgabírók által készített kimutatók alapján az átlagos árakat a vármegye területére a következőképpen állapították meg:

Központi járás: buza 40, rozs 32, árpa 24, tengeri 18 korona métermázaja.

Ermihályfalvi járás: buza 35, rozs 26, árpa 16, tengeri 16 korona.

Székelyhídi járás: buza 38, rozs 28, árpa 16, tengeri 16 korona.

Szalárdi járás: buza 39, rozs 30, árpa 23, tengeri 18 korona.

Sárréti járás: buza 38, rozs 28, árpa 22, tengeri 18 korona.

Derecskei járás: buza 38, rozs 28, árpa 24, tengeri 18 korona.

Berettyóújfalusi járás: buza 38, rozs 28, árpa 20, tengeri 18 korona.

Nagyszalontai járás: buza 38, rozs 27, árpa 23, tengeri 16 korona.

Tenkei járás: buza 37, rozs 27, árpa 22, tengeri 16 korona.

Béli járás: buza 35, rozs 27, árpa 22, tengeri 16 korona.

Magyarcsékei járás: buza 38, rozs 28, árpa 22, tengeri 20 korona.

Belényesi járás: buza 36, rozs 28, árpa 22, tengeri 18 korona.

Vaskóhi járás: buza 40, rozs 30, árpa 24, tengeri 20 korona.

Margitai járás: buza 39, rozs 29, árpa 24, tengeri 16 korona.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Biharkeresztesi járás: buza 38, roza 28, árpa 22, tengeri 16 korona.

Cséfai járás: buza 38, rozs 27, árpa 23, tengeri 18 korona.

Elesdi járás: buza 38, rozs 30, árpa 22, tengeri 20 korona.

Az árak megállapítása után a főispán tudomására adta az értekezletnek, hogy a határozat a vármegye hivatalos lapjában meg fog jelenni. A határozat ellen felebbezés adható be. Az értekezlet végén felhívta a főispán a szolgabírókat, hogy annak idején az árak betartását a legszigorubban ellenőrizték s azokkal szemben, akik azt be nem tartják a legszigorubban járjanak el.

..HIREK..

Hejh, Nándorfehérvár!

Hejh, Nándorfehérvár.

Lobog a lobogó, bömböl az ágyuszó,
Véres-vörös arccal néz a nap nyugatról;
Vérvörös lángjától bitorlik az utca,
Merre végig vezet a seregek utja.
Hejh, Nándorfehérvár,
Merre végig vezet a seregek utja.
Kövek keménységét, szívek gyöngeségét.
Most másra fordítja az Ur erős uja.

Hejh, Nándorfehérvár!

Cifra-hegyes tornyid, (végvári vitézek!)
S mohás kőfalaid lám most mit megérték!
Duna szőke vizét magyar vér dagasztja,
Magyar dicsőségben izzik az ég alja.
Hejh, Nándorfehérvár!
Híres városodba, büszke várfokodra
Lengő lobogónkat, zengő harangszónkat
Hunyadi két karja újra visszahozta!

Hejh, Nándorfehérvár!

Töröknek, magyarnak vére hullását
Porladó kőveid már régen felitták:
Szomjas kőveidnek nos itt az áldozat,
Te kérted, mi adtak: oltsd el a szomjodat.
Hejh, Nándorfehérvár!
Oltsd el a szomjodat! De ha epednél még
A sáncaid alatt, a bástyáid felett,
Csak bátran fakaszd föl a magyarok vérért!

Hejh, Nándorfehérvár!

Ez a vér szikla lesz porladt kőved helyén,
Ez a vér kenyér lesz kamarád rejtékén,
Tűzet fog osztani a fegyvered hegyén
Balzsammal enyhíteni a hőseid sebéin!
Hejh, Nándorfehérvár!
Ez a vér azzá tesz, ami régen voltál,
Ami régen voltál, ami újra lettél:
Egy új ezerévig büszke, magyar végvár!

Csoór Lajos.

A téli háború borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* Frank tábornok kitüntetése.

Ő Felsége lovag Frank Libóriusz gyalogsági tábornoknak, az 5-ik hadsereg parancsnoká-

nak, hadsereg parancsnoki minőségben teljesített kiváló ténykedése elismerésül a Lipót-rend hadi diszitményes nagy keresztjét adományozta.

*** Konferencia előadások urnők részére.** Az Urnök Mária Kongregációja dec. 4., 5., 6. és 7-ikén naponként d. u. 5 órakor a Szent László menedékház kápolnájában (Szaniszló-utca 24. sz.) konferencia előadásokat rendez az urnők részére. Csak is meghívóval lehet résztvenni.

*** A főispán névnapja.** Tegnap délután a megyeházán, mikor vége volt a főszolgabírói értekezletnek, egyszerre mély csend keletkezett a teremben. Nagy Márton emelkedett szólásra. Miskolezy Ferenc, aki már berekesztette az értekezletet és újabb felszólalásra egyáltalán nem volt elkészülve, minden figyelmét lekötve várta a főszolgabíró felszólamlását. A beavatatlanok azt hitték, hogy valami fontos közigazgatási előterjeszteni valója van a központi járás főszolgabírójának. Annál nagyobb volt a meglepetés, mikor Nagy Márton rövid de szívtől jövő szavait meghallották.

— Méltóságos Uram! Abból az alkalomból, hogy most itt összejöttünk kartársaim megbizásából is nevenapja alkalmával fogadja szerencsekívánatunkat.

A főispánnak nagyon jól estek a közvetlen szavak, melyeket ugyanugy köszönt meg.

— Nagyon szépen köszönöm megemlékezéseket és kívánom, hogy titeket is áldjon meg az Isten. Ezután külön-külön is fogadta a főispán a főszolgabírók baráti gratulációját.

*** Új gyorsvonatok Nagyvárad és Budapest között.** A nagyváradai Kereskedelmi és Ipar-kamara felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a Nagyváradról reggel Budapestre induló és este Nagyváradra érkező régebbi gyorsvonat-párt léptesse mielőbb újból életbe. Mint értesülünk, a kamara felterjesztésére a miniszter a gyorsvonatpárt holnaptól, december 5-től kezdve forgalomba hozza. Az új gyorsvonat Nagyváradról indul naponként reggel 8 óra 41 perckor, Budapestre érkezik déli 1 óra 50 perckor; Budapestről indul délután 2 órakor és Nagyváradra érkezik este 7 óra 6 perckor.

*** A püspök adománya az árvaház karácsonyfájára.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök 100 koronát küldött a polgármesteri hivatalhoz, a városi árvaház karácsonyfájára.

*** A hősök árvái.** Biharvármegye árvaszéke tegnap teljes ülést tartott, melyen a harctéren elesett hősök árváinak ellátásáról szóló miniszteri rendelettel foglalkoztak. A teljes ülésen Verner Kálmán árvaszéki elnök indítványára kimondták, hogy az árvák érdekeit minden tekintetben megkülönböztetett figyelemmel fogják védelmezni. A védelmi módokat megbeszélése végett Verner Kálmán árvaszéki elnök a főszolgabírókkal járási értekezletet hivat össze, melyen ő is meg fog jelenni. Ezekben az értekezleteken adja majd meg az elnök a kellő utasításokat az előljárók mihez tartására nézve.

*** Vaskorona rend Csanády altábornagynak.** Ő Felsége Csanády Frigyes altábornagynak, a 20. honvédgyalogszolgahadosztály parancsnokának az ellenség előtt tanusított kiválóan vitéz és eredményteljes magatartása elismerésül a hadidiszitményes másod osztályu vaskorona rendet adományozta.

*** Kitüntetések a 101-ik gyalogezredben.** Ő Felsége Koneczni Ottó ezredesnek és Damis Hubert századosnak mindketten a 101 ik gyalogezredben az ellenséggel szemben tanusított vitéz és eredményteljes magatartásuk elismerésül a vaskorona-rend 3. osztályát adományozta.

*** Lakos Róbert főhadnagy sulyos sebesülése.** Lakos Lajos városi főlevéltárnok, aki hivatalba lépése előtt katonatiszt volt, őt fia harelolt a hazáért a csatatereken. Egy év óta a sors nagyon meglátogatta Lakos Lajos családját; rövid időközben három gyászeset érte a derék tisztviselőt. Alig fél éve, hogy viruló szép leányát élte tavaszán ragadta el a halál. Egyik katonatiszt fiát nem rég kísérte ki a temetőbe. Tegnap pedig arról kapott hírt, hogy főhadnagy fia: Lakos Róbert a harctéren sulyos sebet kapott. Az ellenség golyója a tüdejét furta át.

*** A József-ezred köszönete Magdits Károlynak.** Magdits Károly nyugalmazott nagyváradai tanító, mivel már kora miatt nem veheti ki részét a hazai védelméből a harctéren, dalba önti hazafias lelkesedését s buzdító verseivel igyekszik lelkesíteni József-bakáinkat, akik között sok volt tanítványa harcol most a déli harctéren, vitézül üzve az ellenséget. Az öreg tanítónak a József bakákat lelkesítő versét annak idején közöltük s megemlégettük, hogy Magdits Károly lelkesítő dalát 1000 példányban külön kinyomatva, szétosztás céljából megküldte a József-ezred parancsnokságának, hogy lelkesítse a dal hareloló fiainkat. A parancsnokság odajuttatta a hazaszeretettől áthatott verset, ahova a derék öreg tanító szánta: a hareloló József bakákhoz, akik azt bizonyára hálásan fogadták s azóta már száll az ellenséges földön a dal a mi fiaink ajkáról... A József-ezred parancsnokságától a következő meleghangú köszönőlevél érkezett Magdits Károlyhoz a küldeményért:

Cs. és kir. 37. gyalogezred pótzászlóalj keret
Parancsnokság. Res. No. 919.

Tekintetes

Magdits Károly urnak

Nagyvárad.

Petrovaradin, 1914. november 26.

A folyó hó 15-éről kelt s 37. gyalogezred parancsnokához címzett levele mellékleteként ideküldött verspéldányokat szétosztottam, illetőleg a harctéren levők részére elküldöttem.

Kedves megemlékezéseért esérébe fogadja ugy az ezredparancsok, mint az ezred legénysége, volt tanítványai, fiai nevében kifejezett köszönetemet.

Őn ifju lelkével itt van köztünk és velünk vállvetve küzd szeretett édes hazánk javára. A kertész beojtotta a esemetét, a hazaszeretet megfogamzott és lángra lobbant volt tanítványaiban és most a véres ütközésekben megacélozódott bátorsággal veri ellenségét és ha majd győzelmesen visszatér önérettel telve, örömmel szorítja meg volt tanítójának jobbját a József baka.

Hazafiui üdvözléttel:

Drasser őrnagy s. k.

*** A Kath. Kőr vetítő estéje.**

Tegnap fényes sikerű vetítő estéje volt a Kath. Körnek. Dr. Némethy Gyula, a tudós teológiai tanár, az emberiség művelődés történetének széles látókörű ismerője tartott gyönyörű képek keretében érdekes és élvezetes előadást. Kelet és Észak Németország kedves, tompított hangulatu városai, emlékei, nevezetességei, szépségei jelentek meg a vásznon s kíséretükben korok és népek, kultúrák és lelki világok, jelen és múlt, ipar és művészet, poézis és kereskedelem, természeti és emberi szépségek elevenedtek meg, mutatkoztak el s a színes, meleg szavak, szakértő magyarázatok csak élénkítették, színezték, de kitűnően színezték a képeket. A szakszerű és egyben lelkes előadást hosszantartó tapsokkal köszönte meg a hálás közönség a kitűnő előadónak. A legközelebbi vetítő este jövő hét keddjén lesz, melyen dr. Kravjanszky Mór premontrai tanár fog előadást tartani a galíciai harcokról. Lemberg, Przemysl és Krakó fogják dominálni a képsorozatot, melynek egy jelentékeny része eredeti harctéri csatákép. Az előadás remélhetőleg, éppen aktualitásánál fogva, a legszelebb körben fog érdeklődést kelteni.

*** A háború és a vatikáni diplomácia.** Rómából írják a Magyar Kurirnak: A világháború bizonyos változásokat hozott a Szentoszéki diplomáciai viszonyaiba is. Nem mintha a Vatikán akár az egyik, akár a másik hadviselő csoport felé hajlanék és ezt diplomáciájában kifejezésre juttatná, hanem azért, mert a világháborúban résztvevő országok katolikus híveinek lelki érdekei nem egy esetben különleges intézkedéseket igényelnek. Olyan államok, melyek eddig nem tartottak a Szentoszéknél diplomáciai képviselőket, a háború következtében jónak látják ezt katolikus alattvalóik érdekében.

Igy Anglia, melynek alaptörvényei nem engedik meg, hogy a Vatikánnal állandó diplomáciai viszonyt tartson fenn, rendkívüli misszióban küldi oda az egyik legelőkelőbb angol katolikus család tagját. Hon. Howardot és nem lehetetlen, hogy az ideiglenes misszióból állandó diplomáciai viszony fejlődik. Most folynak a tárgyalások arra nézve is, hogy a török porta, mely tudvalevően a kapituláció megszüntetésével megszüntette Franciaországnak a keleten élő katolikusok felett való protektorátusát is, szintén diplomáciai képviselőt küldjön a Szentoszékhez. Viszont a Vatikán a maga részéről Ausztráliában állított fel új diplomáciai képviselőt és képviselője mgr. Ceretti érsek Washingtonból, ahol az ottani nunciatura uditoreja volt, már el is utazott Sidneybe.

Valószínűleg a háború következménye az is, hogy a pápa nem fog — mint egyes római lapok jelentették — december 19-én nyilvános konzisztóriumot tartani s abban új bibornokokat kreálni, mert a sorrendben mint legrégebb nunciások a müncheni és a bécsi szerepelnek és ezeknek kinevezése esetleg az entente köreiben annál inkább neheztesre adhatna okot, mert a müncheni nuncius hozzá még német származása is. Így az új pápa első nyilvános konzisztóriumja valószínűleg csak januárban vagy februárban lesz meg.

*** Áthelyezés.** A berettyóújfalusi járásból katonai szolgálatra bevonult Baranyi Tibor szolgabíró helyére Miskolczy Ferenc főispán Kenéz Sándor központi járási szolgabírót helyezte át. Kenéz Sándor ma már el is foglalja új állását.

*** A katonák családjainak államsegélye.** A polgármester úr intézkedése folytán a államsegélyezettek esedékes ellátási illetményeinek kifizetése f. hó 4-én pénteken, 5-én szombaton és 7-én hétfőn a

Mezey Mihály-utcai tűzoltóaktanya helyiségében fog eszközöltetni. Miután a nagy és körültekintő munkát igénylő kifizetéseknel a hadsegélyző hivatal összes személyzetére szükség van, ennélfogva ez uton értesitem mindazokat, akiknek államsegélyezési ügyük folyamatba van, vagy fizetési könyvecskéjüknek átvétele céljából esetleg már megállapított államsegély illetményeinek terhére előleg felvétele végett óhajtják a hivatal működését igénybevenni, hogy mind ezek csakis f. hó 9-én jelentkezzenek a városházán, a hivatalnak a helyiségeken, mert a fent kitüntetett napok alatt a hivatal más fontos teendőivel lesz elfoglalva és így csakis a jövő héten szerdán állhat ismétlen az államsegélyezettek rendelkezésére. Nagyvárad, 1914. december 3. Juricskay Barna tb. tanácsos.

*** Rendelet a hadi kenyérről.** A miniszterium az eladásra szánt kenyér előállítására és forgalombahozatala tárgyában tegnap rendeletet tesz közzé, a mely a négy nap előtt megjelent s a liszt keverését szabályozó rendelet kiegészítésére szolgál. A tegnapi rendelet szerint burgonyát csak oly kenyér sütéséhez szabad használni, a mely árpa-, vagy tengeriliszttel kevert buza-, vagy rozslisztből készül. Ha a kenyérhez 20 súlyrésznel több burgonyát használtak fel, a burgonya súlyrészek számát a kenyérre ragasztott cédulán fel kell tüntetni. Eladott süteményt vagy kenyeret visszavenni, vagy friss cikkel kicserélni nem szabad. Ezek a rendelkezések nemcsak a pékekre és e cikkek elárulásával foglalkozó üzletekre, hanem közfogyasztási szövetkezetekre is vonatkoznak. A ki e rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és a mennyiben eselekménye súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A rendelet a kihirdetés napján lép életbe.

*** Eltiltották a harctéren levő katonák látogatását.** A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság arról értesít, hogy a hadbavonult katonák családtagjai látogatásaikkal oktan rémhíreket terjesztenek a harctéren levő katonák között és némelyek hiábavaló utazásaikra az állami segélypénzeket fordítják, ugyanazért kényszerítve lett ezen látogatásokat betiltani. A fenti körülményre azzal figyelmeztetem Nagyvárad város közönségét, hogy városunkból a harctérré vagy állomáshelyeikre elvonult katonák látogatásait szüntesse be annyival inkább, mert mindazoktól, akik államsegélyüket ilyen céltalan utazásokra fordítják, az állami segély el fog vonatni. Jelen intézkedés a sebesültek látogatását nem érinti. Nagyvárad, 1914. december 1. Rimler Károly, polgármester.

*** A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdők készül a téli kúrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fíradhatatlan népszerű gazdája. A harctérről fényesrangú tiszték jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként máttól kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek az egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű MARMAT TEJ CRÉME és hozzávaló Borax szappan. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13-02

*** Aszódi Mihály Nagyvárad, Kossuth-u. Sas-palota.** Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számított. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, cognac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árákkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségben már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut. Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x Köhögés, hurut, rekedtség ellen használjon hurut szeletkét. Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x Kiadó hosszabb, vagy rövidebb időre modern berendezésű utcai és udvari butorított szobák fürdőszoba használattal havi 30 koronától kezdve. Nagy Sándor-utca 4.

x Kiadó lakás 3-4 szobás utcai lakás, fürdőszobával. Értekezhetni Nagy Sándor-utca 4.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár pere alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák d. e. 9-től 12-ig.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Családi rum vaniliával vagy ananásszal literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerinti és gyorsan készit Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsd-ut. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Aranyember.

Szombaton: Művészestély. (Kabaré előadás.)

Vasárnap délután: Gülbaba.

Vasárnap este: Szibill.

A gépirókisasszony.

A tegnapi előadás után két ur beszélgetett a színház előcsarnokában. Azt mondja az egyik:

— Nem szoktam a darabok címét megjegyezni magamnak, de a Gépirókisasszonyt nem felejttem el.

— Miért? érdeklődik a másik.

— Azért, hogy még tévedésből se nézem meg még egyszer,

Akármilyen kiváló zseninek ismeri is magát Karinthy Frigyes, a tegnap bemutatott vígjáték szerzője, ez a párbeszéd volt a Gépirókisasszony legigazabb kritikája. Karinthy elsőrangú irodalmi tréfát csinált az „Igy irtok ti!” című, pazar humorból és szarkazmustól duzzadó művével, de még nem irta meg azt a munkát, melyre az „Igy irtok ti!” pompás csufolódásai után jogos önérettel vághatta volna rá: En pedig így irtok! A Gépirókisasszonnyal sincs mit nagyon dicsekedni. Jól indul a vígjáték, az első felvonásban sokszor egészséges humor csillan fel, a második már vizenyős (nem hiába szakad a zápor az egész felvonáson át) a harmadik pedig teljesen szétázik. A milyen jól indul a vígjátéki bonyodalom, olyan képtelenül lapos a kibonyolítás és ha az első felvonásban itt-ott felesillan jobb humor is, tovább annál kevesebb jut az ötletből és leleményből. Nem esoda hát, ha a esattanós vég helyett a közönség kritikája esattan a darabon.

A szereplők aránylag elég jól mulattak. Van néhány komikus helyzet a darabban, ezeket olyan jól kihasználta egyik-másik szereplő, hogy nem esoda, ha ők maguk is elnevezték magukat, nem is szólva néhány fura nyelvböklésről. Általában nem a szereplőkön mult, hogy az előadásnak nagyobb sikere nem volt. Tóth Elek volt a főmester a tréfás hangulatok keltésében. A könnyen lángra gyuló ügyvéd szerepét pompásan kiszínezte és kacagató humorral vitte színre. Kitűnő partnere volt Polgár Mariska a megszőktetett menyasszony szerepében. Szarvasi, Leővey, Farkas Pál, H. Körössi Juci ügyes alakításai mellett is kitűnt Reteghi Margit a különben is elég jelentéktelen címszerep rokonszenves feldolgozásával.

—r.

Legujabb táviratok.

A Kárpátokban aggodalomra nincsen ok.

Budapest, december 3. A budapesti tudósító jelenti: Addig is míg részletes jelentést adhatnánk az egyes kárpáti szorosok körül folyó harcokról, megállapítjuk, hogy a Zemplénbe betört ellenség teljes megverése

és az ország területéről való kiűzése sikeresen halad előre.

Zempléntől keletre csak itt-ott folytak kisebb mérvű, de mindenütt sikeres harcok. Az ország határain kívül álló ellenséggel egy erősebb orosz hadoszlop megszállotta Sárosmegyének északkeleti részét. Az ezen csoport visszaverésére szükséges intézkedések folyamatba tétettek. A zempléni és sárosi hadműveletek a közelben fekvő vidékén katonai részről megtették a sebesültek elszállítására vonatkozó és más hasonló előirászerű intézkedéseket. A minden eshetőséggel számító előrelátás ezen jelenségnek nem szabad a közönséget nyugtalanítani vagy megtéveszteni, mint az első betörés alkalmával történt, most is tények fogják rövid napok múlva beigazolni, hogy aggodalomra nincs semmi ok. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Részletek a nagy orosz vereségről.

Budapest, december 3. Takacsnyál ismét megvertük az oroszokat, ugyszintén Stropkónál is. Udavölgyön a menekülő orosz sereg tréjjét elfogtuk. Homonnán az orosz sebesültek száma igen nagy. A halottak száma is meghaladja a 4000-et.

Elfogott angol hadvezér.

London, december 3. Dovette tábornokot, aki a délafrikai fölkelés ellen vezetett hadsereg fővezére, elfogták Peturiában.

Elfoglaltuk Arangyelovácot. Menekülnek a szerbek.

Budapest, dec. 3. (Tud. táv.) A szófiai „Kambana” írja: Nisből jelentik, hogy az osztrák-magyar csapatok Arangyelovácot elfoglalták. A szerbek Rudnik-ból pánikszerűen menekülnek és Topolinál gyülekeznek. Szófiában nagy az öröm.

A német császár megbeszélése Frigyes főherceggel.

Berlin, december 3. Vilmos német császár tegnap Boroszlóban megbeszélést folytatott Frigyes főherceggel, aki Károly Ferenc József trónörökös és Hötzenorf Condrad vezérkari főnökének kíséretében jelent meg. A császár később meglátogatta a hadi kórházat. (Min. sajtóosztálya.)

Helyzetünk nem változott.

Budapest, december 3. (Hivatalos.) Helyzetünk északkeleti hadszíntéren tegnap nem változott. (Hőfer min. sajtóosztálya.)

A német harctérről nincs jelenteni való.

Berlin, december 3. Nagyfőhadiszállítás jelenti: Hadszínterek egyiken sem történt lényegesebb esemény.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

NYILTÉR

Kávéház megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a városi Apolló palotában levő

Városi kávéházat

f. évi december hó 5-én, szombaton megnyitom.

Nagy áldozatkészséggel, a legmodernebb berendezéssel készült kávéházamban 32 eszládi páholy, 4 billiárd asztal áll rendelkezésre. Összes helybéli, fővárosi és vidéki lapok, folyóiratok olvashatók. Szolid polgári árak mellett szolgálók fel színházi vacsorát fehér asztaloknál.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Bürger Ernő

a Városi kávéház tulajdonosa.

Minden este Hamza Gyuszi zenakara játszik.

Haszonbérbeadó birtok.

A nagyváradai lat. szert. káptalan, Abauj-Torna megyében a Hernád völgyében, Aszaló községben fekvő 1344 c. h. mezőgazdasági birtokát, melyen 131³/₄ c. h. őszi búza, 122 c. h. őszi rozs vetés, 45 c. h. lóherés, 22¹/₂ c. h. luczernás és 20 c. h. dohány termelési engedély is van. 1914. évi október 1-től tíz évre haszonbérbe adja. Pályázati határidő 1914. december 20. A bérleti feltételek megismerhetők a káptalani Uradalom központi hivatalában, Nagyváradon Sal Ferecz-utca 4. szám alatt.

Nagyváradon, 1914. dec. hó 2.

Főtisztvi hivatal.

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő **műköszörűldét** nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, husérőlgépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörűlését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszereket, fej- és arcápoló piperezereket, mindennemű acélárakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston műköszörűs

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
28920—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 16600—1914. elm. számú körrendelet folytán ezennel közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű 1878. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időben született azon népfelkelésre kötelezettek bemutatató szemléje, a kik az 1913. év végéig a sorozó vagy vegyes felülvizsgáló bizottság által fegyverképteleneknek osztályoztattak, illetőleg katonai vagy honvéd felülvizsgáló bizottság által hozott határozat alapján a hadsereg, haditengerészet, honvédség vagy csendőrség kötelékéből az 1913. év végéig elbocsáttattak vagy állításkötelezettségüknek eddig még eleget nem tettek.

1914. évi december hó 12-ik napjától december hó 22-ik napjáig terjedő időben fog megtartatni a volt csendőr ismétlő iskolában (Lázár Vilmos-utca 3. sz. a.) és pedig a következő sorrendben:

1914. évi december hó 12-ik napján, szombaton a nagyváradai illetőségű és 1890. és 1889. évfolyambeliek (24 és 25 évesek);

1914. évi december hó 14-ik napján hétfőn a nagyváradai illetőségű 1888., 1887., 1886., 1885. és 1884. évfolyambeliek (26, 27, 28, 29 és 30 évesek);

1914. évi december hó 15-ik napján kedden a nagyváradai illetőségű (1883., 1882., 1881., 1880., 1879 és 1878. évfolyambeliek (31, 32, 33, 34, 35 és 36 évesek);

1914. évi december hó 16-ik napján szerdán az október 1—18 napjain tartott népfelkelő bemutatató szemlééről bármi okból elmaradt nagyváradai és idegen illetőségű 1894. 1893. és 1892. évi születésű (20., 21., 22. évesek) népfelkelésre kötelezettek;

1914. évi december hó 17-ik napján csütörtökön a nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű 1890., 1889. és 1888. évfolyambeliek (24., 25., 26. évesek).

1914. évi december hó 18-ik napján, pénteken az idegen illetőségű 1887. és 1886. évfolyambeliek (27. és 28. évesek);

1914. évi december 19-ik napján, szombaton az 1885. és 1884. évfolyambeliek (29. és 30. évesek);

1914. évi december hó 21-ik napján, hétfőn az 1883., 1882. és 1881. évfolyambeliek (31, 32, 33 évesek.)

1914. december 22-ik napján, kedden az 1880., 1879. és 1878. évfolyambeliek (34, 35, 36 évesek.)

Ennek folytán felhívom a népfelkelésre kötelezetteket, hogy a meghatározott napokon mindenkor reggel 8 órakor a fent jelzett helyen tisztán, lehetőleg megfürödve, tiszta és rendes öltözetben a legszigorubb büntetés terhe alatt pontosan jelenjenek meg.

Azok a népfelkelésre kötelezettek a kik valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezeti papjelöltjei és a véderő törvény 29. §-a szerinti kedvezményt igényelhetnék ebbeli igényüket a népfelkelési bemutatató szemle bizottság előtt érvényesíthetik. Azok, a kik az egyévi önkéntesi kedvezményre igénytel birtanak tekintet nélkül arra, hogy mikor szerezték meg középiskolai képzetségüket kérhetik, hogy a háború tartama alatt az egyévi önkéntesi karpaszományt viselhessék.

Az orvosi, állatorvosi vagy gyógyszerészeti tanulmányokat, illetőleg állatorvosi vagy gyógyszerészeti gyakorlatot folytató népfelkelésre kötelezettek alkalmasságuk esetén egészségügyi szolgálatra vagy segédszolgálatra való beosztásukat végett tanulmányait, illetőleg foglalkozásukat igazolni tartoznak.

Nagyvárad, 1914. december 1.

Bleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségmentesek ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

lámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Felszerelő telefonja 55. sz.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá a 4%-os magyar korona járadék 1914. december 1-én esedékes szelvényeit már november 20-tól kezdve költségmentesen beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa legrégibb hevíz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavallatok: kőszvény, rheuma minden formája, ischiás, izmalmányok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul hatásos Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curtaxe nincs, prospektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása, legtöbb esetben kívánatosá teszi a kénes meleg hevíz gyógyfürdők használatát. Hogy a sebesültek és más betegek a kénes meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan megszerezhessék, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kádfürdő pakolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés, világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka kenyér, délben leves, főzelek, sült vagy főtt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este főzelek sült hússal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponként és személyenként 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.